PASTIRSKO PISMO O KRŠČANSKEM POGREBU

Ob letošnjem prazniku vseh svetih so nam slovenski škofje napisali pismo o vprašanjih, povezanih s smrtjo in krščansko spoštljivim odnosom do človekovega telesa tudi po smrti. Takole pravijo naši škofje:

Dragi bratje in sestre!
V spremenjenih družbenih in kulturnih okoliščinah se hitro spreminja odnos do smrti in do umrlih. Želimo vam spregovoriti o smrti kot o sestavnem delu življenja, o poslavljanju in žalovanju kot o spominjanju na velikonočno skrivnost in o krščanskem pokopu telesa kot izročanju rajnega v Očetov objem. Med osrednja oznanila Cerkve sodi **vesela vest o življenju po smrti**. Sv. Janez je v videnju gledal »*veliko množico, ki je nihče ni mogel prešteti«, tistih, »ki so prišli iz velike bridkosti in so oprali svoja oblačila ter jih očistili z Jagnjetovo krvjo*« (Raz 7,9.14). Ko v teh dneh obiskujemo grobove rajnih, se zaradi tega upanja v nas naseli veliko veselje, s katerim Jezus sklene oznanilo blagrov: »*Veselite in radujte se, kajti veliko je vaše plačilo v nebesih*« (Mt 5,12).

Smrtna ura kot pomemben del življenja
V tej veri sta smrt in pogreb najdražjih vsega spoštovanja vredno dogajanje. Dotika se naših osebnih doživljanj, ki pogosto izzovejo občutek nemoči, žalosti in strahu. Zelo močnó pa se dotika tudi človeka kot presežnega, verskega bitja. Cerkev ponuja iz svoje duhovne zakladnice bogato simboliko in bogoslužna besedila, ki so namenjena tolažbi svojcev rajnega in župnijskemu občestvu. Preko simbolov in besedil nas Sveti Duh Tolažnik usmerja v Kristusovo velikonočno skrivnost, da bi smrt sprejemali tesno povezano z veliko nočjo: kakor je Jezus Kristus za nas trpel in umrl ter tretji dan s telesom vstal od mrtvih, tudi mi upamo in verujemo, **da se bo naša duša ob smrti srečala s svojim Odrešenikom in bo naše telo deležno vstajenja**. V tem duhu dojemamo trenutek smrti kot enega izmed najpomembnejših v zemeljskem življenju, od katerega je na nek način odvisna vsa večnost.

Slovo od rajnega in pogrebna slovesnost
Krščansko slovo od rajnih ter pogrebne slovesnosti zato izrazito izžarevajo vero v posmrtno življenje in jo s simboli izpovedujejo. Pogrebno bogoslužje ni samo izročitev telesa rajnega zemlji v pričakovanju vstajenja od mrtvih, ampak je namenjeno **tudi tolažbi svojcev in krščanske skupnosti** ter **izraža krščansko vero in upanje v večno življenje**. Zato je za krščansko žalovanje zelo primerno, da se ohranja, kjer je še prisotna, ali na novo uvede **molitev ob umirajočem in ob mrtvem človeku**. To je primerno tudi, ko rajni ne leži doma. Zbiranje k molitvi ob večerih je izraz vere in podpora rajnemu ter svojcem.

Upadanje krščanskih pogrebov in visok odstotek žarnih pokopov, ki Slovenijo uvršča v sam svetovni vrh (82,9 % v letu 2014), in nekatere nove oblike, kot npr. raztros, nas kot kristjane izzivajo, da na kulturo »odrivanja« smrti na rob življenja in čimprejšnjo pozabo rajnih odgovorimo s ponovno »evangelizacijo smrti«, ki na novo ovrednoti človekovo telo in smrt.

Pokop telesa rajnega je za Katoliško Cerkev **še vedno najprimernejša oblika slovesa**. Kristjani gledamo na smrt kot na edinstven in najbolj oseben način srečanja Boga in človeka že brez omejitev prostora in časa. Zato naj se telesa položijo v zemljo na blagoslovljenem pokopališču ali drugem svetem kraju. S tem krščansko občestvo izrazi vero v posmrtno življenje in pričakovanje vstajenja teles poslednji dan. Svetopisemska besedila (prim. Mt 27,60.64-66 in druga) izpostavljajo podobe polaganja telesa v grob, praznega groba in poveličanega telesa vstalega Jezusa Kristusa. Telo je sicer minljivo in podvrženo smrti,

vendar je po Kristusovemu vzoru namenjeno vstajenju. Zato škofje močno spodbujamo vse kristjane, da, kjer je le mogoče, v veri izberete **tak način pokopa, kot ga je imel Kristus, to je pokop telesa**. Pri obredih naj sodeluje župnijsko občestvo, da se pokaže povezanost rajnega in svojcev s Cerkvijo. V proces slovesa od rajnega naj se na možen način vključi **obhajanje svete maše**.

V Sloveniji je postal večinski način pokopa upepelitev in posledično žarni pokop. Razlogov je več, od prostorske stiske v mestih, ekonomskih razlogov do ideoloških nagibov. Cerkev sprejema tudi ta način, a **daje prednost pokopu telesa**. V primeru žarnega pokopa mora duhovnik ali drug pastoralni sodelavec previdno preveriti, da odločitev ni bila sprejeta iz veri nasprotnih razlogov – v takem primeru cerkveni obred ne bi bil smiseln. Zaradi spoštovanja do rajnega spodbujamo, da bi se kar v največji možni meri tudi z obredom poslovili od njegovega telesa še pred upepelitvijo. Marsikje to ni izvedljivo, a potrebno bi bilo iskati v tej smeri nove možnosti, saj je to želja, priporočilo in praksa vesoljne Cerkve. Tudi žare s pepelom rajnih je treba pokopati ali hraniti na svetih prostorih (pokopališče, kapela); tako je bolj zagotovljena molitev zanje in spomin nanje tudi v naslednjih generacijah. Hranjenje pepela rajnih doma za kristjane ni primerno.

Za kristjana ni primeren način pokopa raztros pepela rajnega. Želja po raztrosu v morje, v gorah, gozdu ali drugod v naravi ter pojavljajoče težnje, da pepel rajnega spremenijo v spominske predmete ali ga preoblikujejo v dragulje, je posebej vprašljiva, saj bolj poudarja ljubezen do narave kot odnos do Boga in občestva Cerkve. Upanje na večno življenje v Bogu je s tem močno zatemnjeno. Če ni določenega kraja pokopa, groba, je zelo okrnjena možnost molitve in spomina, ki izhaja iz obiskovanja grobov. Lahko vodi tudi v razne zlorabe in v nekrščansko pojmovanje človeka ter zanika njegovo izvorno dostojanstvo bitja ustvarjenega po Božji podobi. Hitreje se izbriše sled o obstoju določene osebe in se odvzame naslednjim generacijam možnost zgodovinskega spomina.

Enako spoštovanje kot do teles odraslih rajnih je prav, da imamo **tudi do teles mrtvorojenih in splavljenih otrok**. Tudi njihovo mesto pričakovanja vstajenja je grob na pokopališču in **primeren krščanski pogrebni obred**.

V primeru, da se kristjan odloči zapustiti po smrti svoje telo v medicinske raziskovalne namene, kar je delo ljubezni do bližnjega, je primerno, da se **pred izročitvijo obhaja obred slovesa od rajnega**, ki je podoben tistemu pred upepelitvijo.

Opozoriti želimo tudi na čedalje bolj prisotne krste ali žare, ki omogočajo pokop v posebnih položajih ali izpostavljajo določene vidike posmrtnega življenja (npr. reinkarnacijo, žare iz katerih lahko vzklije rastlina itd.), in za kristjane niso primerne. Zato je treba imeti za cerkveni pogreb, kjer se izvede pokop v drugačnih oblikah od običajnih (krsta, žara), dovoljenje ordinarija. Nekatere komercialne oblike pogreba namreč lahko izražajo nekrščanske, panteistične, naturalistične ali novodobske poglede na človeka.

Kristus je bil položen v grob. Telo je **svetišče Svetega Duha**, saj je bilo posvečeno že z zakramentom svetega krsta in drugimi zakramenti, predvsem pa hranjeno s sveto Evharistijo. Zato naj bo naš odnos do telesa tudi ob smrti nadvse spoštljiv in prežet z upanjem in vero v večno življenje.

V želji, da skupaj ohranjamo in razvijamo krščansko obliko slovesa od rajnih, ki vključuje možnost molitve zanje in spomina nanje, vas blagoslavljamo! Vaši škofje